

**A MUNKAPIACI SZAKPOLITIKA ESZKÖZEI
(2015. MÁJUS – 2016. MÁRCIUS)**

SCHARLE ÁGOTA

Intézményi változások
Támogatások
Szolgáltatások
Aktív foglalkoztatáspolitikai eszközök és komplex programok
Munkapiaci hatású szakpolitikai eszközök
Függelék

A fejezetben csak azokat a szakpolitikai eszközöket említjük, amelyek szabályozásában 2015 májusa és 2016 márciusa között érdemi változás történt. A változtatás nélkül működő eszközökről és az ezekre vonatkozó jogszabályokról a Munkaerőpiaci Tükör korábbi kötetei adnak részletes tájékoztatást.¹

1. INTÉZMÉNYI VÁLTOZÁSOK

1.1. Átalakul a szakképzés rendszere

A Nemzetgazdasági Minisztérium a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól (Klik) átvett intézményekből 2015 júliusában szakképzési centrumokat hozott létre.² A centrumok a szakmai önállóság mellett gazdálkodási önállóságot, a szervezeti egységként működő iskoláik pedig részleges gazdálkodási önállóságot kaptak.³

Kormányzati tervek szerint a 2016/2017-es tanévtől a szakközépiskolák szakgimnáziumokká, a szakiskolák pedig szakközépiskolákká alakulnak.⁴ A szakgimnáziumokban az érettségi mellett két szakképesítést lehet majd megszerezni, a szakközépiskolákban a szakmai tanulmányokat követően csak és kizárólag az érettségire felkészítő képzés folyik majd.⁵ Ugyanakkor a közismereti tárgyak aránya mindkét képzési formában jelentősen csökken.

1.2. Átalakul a Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal (NRSZH)

Sajtóhírek szerint a bürokrácia csökkentése érdekében számos, korábban önállóan gazdálkodó szakágazati intézmény megszüntetését, illetve átalakítását tervezi a kormány. A hírek alapján – a 2015-ben a Nemzetgazdasági Minisztériumba beolvasztott Nemzeti Munkaügyi Hivatalhoz hasonlóan – az Nemzeti Rehabilitációs és Szociális Hivatal (NRSZH) az Emberi Erőforrások Minisztériumába tagozódik be.⁶ Az NRSZH által működtetett, a megváltozott munkaképességű álláskereső munkapiaci integrációját segítő szolgáltatások szakmai és pénzügyi koordinációját várhatóan nem a szaktárca, hanem egy másik háttérintézmény – például a Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közhasznú Nonprofit Kft. – veszi át. Az NRSZH helyi kirendeltségeiként működő rehabilitációs szakigazgatási szerv (rszsz) feladatait már 2015 áprilisától átvették a fővárosi és megyei kormányhivatalok.⁷

1.3. Csökken a járási munkaügyi hivatalok szakmai önállósága

A járási kormányhivatalok további feladatokat kaptak, és az átalakítás részeként 2015 áprilisától már nem a megyei kormányhivatal foglalkoztatási főosztályának vezetője, hanem a járási kormányhivatal vezetője gyakorolja a munkáltatói jogokat a járási munkaügyi kirendeltségek ügyintézői felett.⁸

1 Az előző évi összeállítást lásd *Cseres-Gergely-Varadovics* (2015).

2 146/2015. (VI. 12.) kormányrendelet.

3 Létrejötték a szakképzési centrumok. Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. június 30.

4 A szakképzés átalakításáról döntött a kormány. Nemzetgazdasági Minisztérium, 2015. április 9.

5 A szakképzési rendszer átalakítása a minőségi oktatást szolgálja. Nemzetgazdasági Minisztérium, 2016. január 29.

6 Ötven hivatalt szüntet meg a kormány. Népszava, 2016. április 3.

7 70/2015. (III. 30.) kormányrendelet.

8 7/2015. (III. 31.) MvM utasítás a fővárosi és megyei kormányhivatalok szervezeti és működési szabályzatáról.

2. TÁMOGATÁSOK

2.1. A munkanélküli-ellátások összege

Az álláskeresési járadék minimuma és maximuma a minimálbér-emeléssel összhangban emelkedett 2016 januárjától. A tartós munkanélküliek foglalkoztatást helyettesítő támogatásának összege nem változik. A közfoglalkoztatási bér sem emelkedett.⁹

2.2. Változások a rokkantsági ellátásban

A rokkantsági ellátás jogosultságának 2012-ben kezdett felülvizsgálata a tervezetnél lassabban halad. A folyamat felgyorsítása érdekében az NRSZH 2015 szeptemberében felhatalmazást kapott rá, hogy a szakértői bizottságokban kormányzati szolgálati jogviszonyban nem álló szakértőket is igénybe vegyen, illetve ha kiegészítő egészségügyi, valamint képességfelmérő vizsgálatra van szükség, ezek elvégzésével külső szolgáltatót is megbízhat.¹⁰ További egyszerűsítés, hogy a szakértői bizottság eltekinthet a személyes vizsgálatról, ha a korábbi szakértői vélemények szerint az érintett személy állapota végleges. Végül, 2015 augusztusától a nyugdíjkorhatárt öt éven belül betöltő személyek, ha a felülvizsgálat szokásos időpontja (általában egy-két év) ebbe az ötéves időtartamba esne, mentesülnek a felülvizsgálat alól.¹¹

3. SZOLGÁLTATÁSOK

3.1. Új ügyfél-kategorizálási rendszer

Hosszas előkészítés után 2016 januárjától elindult az új ügyfél-kategorizálási rendszer a járási munkaügyi kirendeltségeken. A Ginop 5.1.1. programból finanszírozott fejlesztés¹² lényege, hogy az ügyfeleket a saját maguk által kitöltött kérdőív szerint három csoportba sorolják. Az első csoportba azok kerülnek, akik válaszaik alapján önállóan is képesek állást találni, a másodikba a segítséggel elhelyezhetők és a harmadikba azok, akiknek a közfoglalkoztatás javasolható.

3.3. Állásbejelentés a polgármesternél

A 2015. július 13. napjától hatályos új szabályozás a munkáltatók számára lehetővé teszi, hogy május 1-je és október 31-e között helyben, a település polgármesterénél jelentsék be szezonális munkaerőigényüket (ha az egyszerűsített foglalkoztatási formát alkalmazzák).¹³ Az intézkedés célja az volt, hogy a nyári idénymunkákat nagyobb arányban jelentsék be a munkáltatók, és ezáltal több olyan nyílt munkapiaci állás jelenjen meg a munkaügyi kirendeltségek kínálatában, amelyre tartós munkanélkülieket (illetve közfoglalkoztattakat) tudnak közvetíteni.

9 170/2011. (VIII. 24.) kormányrendelet.

10 247/2015. (IX. 8.) kormányrendelet.

11 2015. évi CXXXIII. törvény.

12 Az előkészítést még a Támop 1.3.1. programból finanszírozták.

13 2015. évi CXII. törvény.

4. AKTÍV FOGLALKOZTATÁSPOLITIKAI ESZKÖZÖK ÉS KOMPLEX PROGRAMOK

4.1. A közfoglalkoztatás bővítése

A források bővítése mellett a közfoglalkoztatásban alkalmazhatók köre is szélesedett: 2015. augusztus 1-jétől közfoglalkoztatottak lehetnek a menekültként, oltalmazottként vagy menedékesként történő elismerés iránti kérelmet benyújtott személyek is, illetve olyan harmadik országbeli állampolgárok, akiknek az idegenrendészeti hatóság a kijelölt helyen való tartózkodását rendelte el.¹⁴

A közfoglalkoztatás 2016-ra meghatározott céljai szerint folytatni kell a Start-munkaprogram fokozatos kiterjesztését, és biztosítani a hosszabb időtartamú foglalkoztatási lehetőségét (a kiadások tervezett növeléséről lásd a *Függelék F1. táblázatában*). A vonatkozó kormányrendelet a program célzásának javítása érdekében meghatározza „a közfoglalkoztatás szempontjából kiemelt települések” körét.¹⁵

A 2015 augusztusában meghirdetett Ginop 6.1.1. pályázat keretében 27 milliárd forintot tervezett a kormány 50 ezer közfoglalkoztatott képzésére.¹⁶

4.2. Közfoglalkoztatottak nyílt munkapiaci elhelyezkedését segítő lépések

A közfoglalkoztatásból nyílt munkapiaci állásba kerülők arányának növelése érdekében 2015 nyarán és 2016 elején is több ponton módosították a szabályokat. A 2015. július 13-tól érvényes új szabályok¹⁷ szerint kizárható a közfoglalkoztatásból, aki az egyszerűsített foglalkoztatás keretében felajánlott munkát elutasítja, illetve az is, akinek a közfoglalkoztatáson kívüli egyéb foglalkoztatási jogviszonya munkavállalói felmondással vagy munkáltatói azonnali hatályú felmondással szűnt meg.

Új, pozitív ösztönzőként 2016 januárjától elhelyezkedési juttatásban részesülnek a közfoglalkoztatásból nem támogatott állásba kerülők.¹⁸ A juttatás összege megegyezik a foglalkoztatást helyettesítő támogatásnak, a közfoglalkoztatási jogviszony megszűnését követő naptól addig az időpontig tartó időtartamra számított összegével, ameddig a közfoglalkoztatási jogviszony – munkaviszony létesítése hiányában – fennállt volna.

A munkába állást segítő képzések és szolgáltatások hozzáféréseinek javítása érdekében 2015 július 13-tól közfoglalkoztatási jogviszonynak minősül az, „ha közfoglalkoztatási program keretében a közfoglalkoztatott a munkaerő-piaci alkalmazkodását, munkához jutását szolgáló képzésben, illetve (...) naptári évenként legfeljebb három nap időtartamú munkaerő-piaci szolgáltatásban vesz részt”.¹⁹

A szaktárca bejelentése szerint 2016. február 1-én új program indult 3 milliárd forintos kerettel (vö. a közfoglalkoztatásra tervezett teljes költségvetési

14 2015. évi CXXVII. törvény. 15 1040/2016. (II. 11.) kormányhatározat.

16 GINOP 6.1.1-15 pályázati kiírás.

17 A közfoglalkoztatást érintő jogszabály-változások. 2015. július 30.

18 328/2015. (XI. 10.) kormányrendelet a közfoglalkoztatottak elhelyezkedési juttatásáról.

19 2015. évi CXI törvény.

keret 2016-ban 340 milliárd forint), amely a tervek szerint 20–25 ezer közfoglalkoztatott elsődleges munkaerőpiacra kerülését fogja segíteni.²⁰

4.3. Új, a tartós munkanélküliek munkába állását segítő program

A 2015 áprilisában meghirdetett Ginop 5.1.1. pályázat a korábbi Támop-programokhoz hasonlóan, a munkaügyi kirendeltségek által nyújtott, a tartós munkanélküliek képzését, bértámogatását, vállalkozóvá válását segítő szolgáltatásokat és eszközöket támogatja.²¹ A pályázat kiemelt célcsoportja a 25–30 év közötti pályakezdők, az alacsony iskolai végzettségű, illetve legalább hat hónapja álláskereső, a gyermekgondozás vagy hozzátartozó ápolását követően a munkaerőpiacra visszatérők, az 50 év feletti álláskereső és a közfoglalkoztatásból kilépők. A program teljes költségvetése a 2015–2018 időszakra 102 milliárd forint.

4.4. Ifjúsági garanciaprogram

A 2014 őszén meghirdetett Ifjúsági Garanciaprogram 2015 márciusában indult el, a konvergenciaregiókban és Közép-Magyarországon más forrásból (Ginop 5.2.1., illetve Vekop 8.2.1.) finanszírozva, de azonos tartalommal. A program keretében a munkaügyi kirendeltségek személyre szabott mentorálást és aktív eszközöket nyújtanak azoknak a 15–25 éves fiataloknak, akik sem nem tanulnak, sem nem dolgoznak. Első lépésben a legalább hat hónapja regisztrált álláskereső vehetnek részt a programban.

A program garantálja, hogy az álláskereső fiatal hat hónapon belül (a későbbiekben már négy hónapon belül) valamilyen formában lehetőséget kap a továbblépésre. Képzetlenek esetében ez lehet a szakképesítés megszerzése, szakképzettek esetében a versenyszférában való tapasztalatszerzés, amit 90 napra adott 100 százalékos bértámogatással (továbbfoglalkoztatási kötelezettség nélkül) és a munkába járáshoz kapcsolódó utazási költségek megtérítésével segít elő a munkaügyi szervezet.²²

A közfoglalkoztatás nem minősül minőségi ajánlatnak, azaz a munkaügyi kirendeltség nem ajánlhat közfoglalkoztatotti állást a program résztvevőjének, azonban ha a fiatal maga kéri ezt, akkor elmehet közmunkára. Bértámogatás is adható az Ifjúsági Garanciaprogramban: nyolc hónapra a bér és a munkáltatói járulék (szociális hozzájárulási adó) 70 százaléka, ebben az esetben azonban a munkáltatót négy hónap továbbfoglalkoztatási kötelezettség terheli. Az Ifjúsági garanciához kapcsolódó, a fiatalok vállalkozóvá válását segítő program 2016 januárjában indult el.²³

4.5. Megszűnt a nonprofit rehabilitációs szolgáltatók finanszírozása

A 2015 júliusában lezárult Támop 5.3.8. kiemelt program 61 új és 33 régi szolgáltató fejlesztését és működését finanszírozta a megváltozott munka-

20 Újabb foglalkoztatást segítő programok indulnak 2016 első felében. Nemzetgazdasági Minisztérium, 2016. január 5.
21 Ginop 5.1.1. pályázati kiírás.
22 Az Országgyűlés 88/2009. (X. 29.) OGY határozata melléklete.

23 Elindult a fiatalok vállalkozóvá válását támogató program a központi régióban. Nemzetgazdasági Minisztérium, 2016. január 26.

képességű álláskereső munkapiaci integrációjának elősegítése érdekében. A programban a kapacitásbővítés mellett szakmai-módszertani fejlesztések is történtek: elkészült egy egységes munkaerőpiaci szolgáltatás módszertan, és a szolgáltatás elemző rendszer (SZER), amelynek segítségével a munkaerőpiaci szolgáltatók teljesítménye egységes szempontok szerint mérhető.

Az új szolgáltatók a program lezárulta után nem kaptak kormányzati támogatást, így ezek egy része már megszüntette a szolgáltatást. A 33 régi szolgáltató költségvetési forrásból 2016. március végéig kapott támogatást. A következő években a kormányzati tervek szerint Efp- és Vekop-források biztosítanak a nonprofit szolgáltatások finanszírozását, ezek a programok azonban még nem indultak el.

4.6. A Munkahelyvédelmi akcióterv bővítése

Bár nem a munkaügyi kirendeltségek működtetik, lényegében bértámogatási programként működik a Nemzeti Adó- és Vámhivatal által adminisztrált Munkahelyvédelmi akcióterv is. A 2013-ban elindított program 2015-ben több mint 135 milliárd forinttal csökkentette a munkáltatók bérköltségét, amellyel 326 ezer 55 év feletti munkavállaló, 290 ezer alacsony iskolai végzettséggel rendelkező, szakképzettséget nem igénylő munkakörben dolgozó munkavállaló, 160 ezer pályakezdő, 40 ezer kisgyermekes anya és 30 ezer tartós álláskereső foglalkoztatását támogatta.²⁴

2015 júliusa óta a mezőgazdaságban dolgozó 25–55 év közötti foglalkoztatottakra is kiterjed a munkahelyvédelmi akció, amely az év végéig 20 ezer munkavállalót érintett.²⁵

5. MUNKAPIACI HATÁSÚ SZAKPOLITIKAI ESZKÖZÖK

5.1. A személyi jövedelemadó kulcsa tovább csökken

A személyi jövedelemadó kulcsa 2016. januártól a korábbi 16 százalékról 15 százalékra csökkent.

5.2. Emelkedik a minimálbér

A Nemzetgazdasági Minisztérium munkaerőpiacért és képzésért felelős államtitkára a kormány képviselőjében három munkaadói szervezettel és két szakszervezeti szövetséggel kötött megállapodást a minimálberről. Ennek értelmében a minimálbér 2016-ban havi bruttó 111 ezer forint (az előző évi 105 ezer forint helyett), a garantált bérminimum bruttó 129 ezer forint (2015-ben 122 ezer forint). A közfoglalkoztatási bér nem emelkedett (havi bruttó 79 155 forint).

²⁴ **Ismét rekordot döntött a foglalkoztatottság.** Nemzetgazdasági Minisztérium, 2016. január 5.

²⁵ **A munkahelyvédelmi akcióval több mint 135 milliárddal csökkentek a munkáltatók terhei.** Nemzetgazdasági Minisztérium, 2016. február 8.

FÜGGELÉK**F1. táblázat: A központi költségvetés szűk foglalkoztatáspolitikai részének kiadásai és bevételei, 2011–2015 (millió forint)**

Kiadások	2011	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	tény	tény	tény	terv	tény	terv	terv
1. Aktív támogatások							
Foglalkoztatási és képzési támogatások	25 774,8	22 017,2	25 105,9	27 000,0	28 120,8	14 000,0	16 172,0
Foglalkoztathatóság (és alkalmazkodóképesség) EU-s társfinanszírozása	3 970,7	6 967,0	16 279,6	17 130,0	17 130,1	11 064,6	3 808,7
Közfoglalkoztatás ^a	59 799,8	131 910,7	171 053,4	231 105,3	225 471,1	270 000,0	340 000,0
Támop 1.1. Munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások	19 754,4	29 772,3	33 804,9	41 000,0	35 790,1	7 500,0	54,5
Támop 1.2. Foglalkoztatást ösztönző normatív támogatások	9 774,8	16 250,1	14 477,3	3 200,0	1 080,1		
Járuélkezdmény megtérítés	5 147,7	4 784,1	3 277,5	5 000,0	551,5		
A 2014–2020-as munkaerőpiaci programok előfinanszírozása				10 000,0	0,0	49 200,0	54 700,0
2. Szakképzési és felnőttképzési támogatások	27 921,1	16 516,0	18 736,2	26 400,0	24 725,9	16 000,0	13 819,0
4. Passzív kiadások							
Álláskeresési támogatások	124 543,2	64 067,2	51 819,9	56 000,0	49 235,0	50 000,0	47 000,0
Nyugdíjbiztosítási Alapnak átadás	1 221,5	907,0	961,3	313,9	451,6	400,0	0,0
5. Bérgarancia-kifizetések	5 363,0	6 606,6	5 487,8	6 000,0	4 178,5	6 150,0	4 950,0
6. Működtetési célú kifizetések	86,7	100,0	1 472,8	1 600,0	2 418,3	3 050,0	3 283,4
9. A méltányosságból elengedett követelések technikai kiadási tételei	303,6						
13. Egyenlegtartási és kockázatkezelési keret							389,5
15. Kiegészítő munkáltatói támogatás		5 222,9					
16. A minimálbér-emelés ágazati támogatása			7 000,0		9,1		
17. Egyéb kiadás			22,3				
Összes kiadás	283 661,3	305 121,1	349 498,9	424 749,2	389 162,1	427 364,6	484 177,1

Bevételek	2011	2012	2013	2014	2014	2015	2016
	tény	tény	tény	terv	tény	terv	terv
25. Támop-intézkedések bevételei	26 247,6	42 827,3	51 276,1	46 000,0	39 776,7	43 000,0	51 700,0
26. Egyéb bevétel							
Területi egyéb bevétel	734,2	559,0	602,3	750,0	1 507,8	1 000,0	1 000,0
Központi egyéb bevétel	1 316,8	1 113,6	1 376,8	1 000,0	2 537,1	1 000,0	1 000,0
Szakképzési és felnőttképzési egyéb bevétel	781,2	1 020,1	692,6	650,0	216,8	800,0	800,0
31. Szakképzési hozzájárulás	49 415,5	80 352,5	60 398,7	57 071,1	60 910,8	63 134,0	56 996,1
33. Bér garancia-támogatás törlesztése	977,8	792,0	1 046,1	1 000,0	934,5	1 000,0	1 000,0
34. Múltányosságból elengedett követelések technikai bevételi tételei	303,6						
35. Egészségbiztosítási és munkaerőpiaci járulék MPA-t megillető hányada	186 596,3	127 096,6	125 614,6	125 041,5	135 819,4	141 772,9	150 476,4
36. Költségvetési támogatás	64 000,0	71 273,8	20 000,0			8 449,0	95 000,0
Szociális hozzájárulási adó NFA-t megillető hányada		67 284,5					
Munkahelyvédelmi akciótérvel összefüggő hozzájárulás			91 542,7	95 936,7	95 936,7	100 541,7	105 769,9
Összes bevétel	330 373,0	392 319,4	352 549,9	327 449,3	337 639,8	360 697,6	463 742,4
Függő tételek ^b	202,0	270,3	-964,6				
Betétállomány változása	46 913,7	87 468,6	-2 086,4	-97 300,0			
Összesen	330 596,9	393 040,4	351 560,1	424 749,2	389 162,1	427 364,6	484 177,1
2011-es áron (fogyasztói árindeflációval)	330 596,9	371 845,2	320 117,2	380 295,4	348 432,8	383 403,9	434 807,2

^a 2011-ben a közfoglalkoztatás kiadásait, 2011 után a Start-munka program kiadásait tartalmazza.

^b 2011-ben ide került az Európai Globalizációs Alkalmazkodási Alapból befolyó bevétel is.

Forrás: A megfelelő év költségvetéséről (terv) és a [költségvetés végrehajtásáról szóló törvény](#); 2013 esetében a 153 779,8 korrigálva a 1507/2013. (VIII. 1.) és 1783/2013. (XI. 4.) kormányhatározat rendelkezésével (26 118 millió forint többletforrás a közfoglalkoztatás részére); 2014-es tervek esetében a 183 805,3 korrigálva a 1361/2014. (VI. 30.) kormányhatározat rendelkezésével (47 300 millió forint többletforrás a közfoglalkoztatás részére).